

heemkundekring

DE
VONDER
asten-someren

DECEMBER 2009
15^e JAARGANG NR. 4

Redactie:

Ad Verrijt, Hemelberg 59, 5721 CP, Asten.
Piet Aarts, Anneke Blankennagel, Jac Jöris,
Ricus van Neerven en Gerard ten Thije

Penningmeester:

Jacques van Ooijen,
Pasakker 105, 5710 HT, Someren.tel. 493601.
Rek.nr. 14.80.77.897.

Gezinsabonnementen: HKK “De Vonder” € 24,00 per jaar.
Opgeven bij het secretariaat of het Heemhuis,
Molenstraat 10 te 5711 EW Someren

ISSN 1387-2079

INHOUD

Someren, Potacker	pag. 3
Te voet dur Aasten deel 3	pag. 6
Alle regen komt niet altijd van boven	pag. 9
Eer het vat in duigen valt	pag. 13
Verhaal op rijm van Wim Berkers deel 3	pag. 20
Het Van Bussel Boek	pag. 24
Oud goud	pag. 29
Van de redactie	pag. 30
Nachtvluicht over de Peel	pag. 31

Een bekende Astense familie Antonius van Bussel uit de twaalfde generatie (12.23) vertrekt begin 1900 naar Vught, Beroep; bierbrouwer te Asten

Foto ca. 1906

Achter; v.l.n.r. Cato, vader Toon (1861) van Bussel, Gijs, Piet en Leo

Voor; v.l.n.r. Jan, Harry, Noud, Betsy en moeder Wilhelmina Steenbakkers

SOMEREN, POTACKER

Vrijdag, 17 juli zijn wij met de groep archeologie van H.K.K. (Heemkunde Kring) “de Vonder”, op uitnodiging van Gerard Lomans komen kijken bij de atletiekvereniging “ ’t Jasper Sport”. Die gaan op het sportpark ‘De Potacker’ een atletiekbaan aanleggen, je weet wel een dergelijke ovale cirkel van vierhonderd meter.

Hiervoor moet 40 cm grond verwijderd worden. We hoopten te vinden sporen van vroegere bewoning omdat het dezelfde hoge rug als Waterdael is, waar vroeger de Aa gelopen heeft. Gerard Lomans, gemeente ambtenaar, verantwoordelijk voor archeologie in Someren had ons al een week van te voren ingelicht, over hoe en wanneer. Ook had hij zelf al grondboringen gedaan waaruit bleek dat aan de ene lange zijde van de baan het gele zand \pm 30 cm diep zat en aan de andere lange zijde \pm 1 meter en 20 diep. Het terrein is dus geëgaliseerd en Gerard kon zich nog herinneren dat hij \pm 30 jaar terug met de jeugdgroep met kruiwagens daar dagen zand versjouwd heeft. De baan was al 35 cm diep uitgegraven, dus je hebt daar een ovale baan liggen die voor de helft uit zwart zand en de andere helft uit geel zand bestaat. In het gele zand zaten ploegsporen, duidelijke ploegsporen, zie foto. Daar mankeert wat aan, ik kon ze niet thuisbrengen. De tussenruimte van de sporen bedraagt 90 tot 100 cm., de onderkant is rond en ze zitten nog 5 cm in het gele zand. Het zijn geen spitsporen, geen ploegsporen, omdat de tussenruimte te egaal en te ver uit elkaar liggen en het zijn ook niet de sporen van aspergeteelt omdat die gewoonlijk aan de onderkant hoekig zijn. Terwijl we staan te discussiëren zegt de kraanmachinist dat hij weet wat het zijn. Hij was vroeger loonwerker geweest en was dat al ooit tegengekomen. De tussenruimte van de sporen is \pm 90 cm. Dat wil zeggen dat er met drie scharen geploegd is en de derde schaar is expres te diep afgesteld zodat er geel zand met zwart zand vermengd wordt.

Ze doen dit als de grond te vet is, te weinig water doorlaat, om de grond beter geschikt te maken voor bepaalde gewassen. Eigen conclusie, dus met een tractor, dus op zijn vroegst late jaren 1950 of begin jaren 1960 dus helemaal niet oud. Natuurlijk heb ik zijn uitleg met een ouwe boer besproken en die zegt dat het klopte. Verder vonden we enkele koperen munten en enkele scherven uit de late middeleeuwen, waarvan een bijzondere, een stukje vuursteen en een musketkogel, je weet wel zo'n ronde van een voorlader, geen sporen van bewoning, zelfs niet één paalkuil. Jammer maar toch weer iets nieuws gezien.

Het grote voordeel van onze Archeologische groep "De Vonder" is dat we een zeer goede achterban hebben. Als wij iets niet weten hebben we twee archeologen Ria Berkvens en Jos van de Weerden en de A.V.K.P. (Archeologische groep Kempen Peelland) achter ons staan die bijna alle vragen die we hebben kunnen beantwoorden.

Dus met hulp van de achterban:

- Het bijzondere stukje aardewerk was een stukje steengoed, je weet wel, waar een stenen jeneverkruik van gemaakt is. Normaal zit daar, nu ook nog, zoutglazuur op. Deze wordt aangebracht door een handvol zout in de oven te gooien tijdens het bakken van de pot. Maar deze had met een kwast aangebrachte ijzeroxideglazuur, omstreeks 1700.
- Het stukje vuursteen blijkt na bekeken te zijn door de vuursteenspecialist een stukje afslag van een gepolijste vuurstenen bijl te zijn. Je kunt als je het weet, inderdaad een klein stukje, +/- 3 vierkante millimeter gepolijst vlak zien; steentijd neolithic, minimaal 4000 jaar oud.
- De musketkogel: Al in het veld klopte er iets niet. Het team merkte op dat het gewicht niet klopte, veel te licht; musketkogels zijn gemaakt van lood. Deze was ook bruin van kleur, niet wit zoals geoxideerd lood. Dus Dirk van het A.V.K.B. zei: "Kom maar even mee". Hij meet hem op, 11 mm, vergelijkt hem met een loden kogel met de zelfde doorsnede: $\frac{2}{3}$ van het gewicht van een loden kogel. Verder laat hij er wat berekeningen op los, het soortelijke gewicht is zoveel, dus is de kogel gemaakt van tin. Overal heb ik nagevraagd of iemand, vooral metaaldetectormannen, of ze al ooit zoiets gezien hadden. Niemand. De meeste metaaldetectormannen gooien de musketkogels weg omdat ze die al zo veel hebben. De verklaring is natuurlijk: dit is een vrij unieke kogel. Het lood was op en de soldaat heeft een tinnen bord bij een boer geconfisqueerd en dit omgesmolten tot kogels, van een bord krijg je meer kogels, dus vrij uniek.

Toch mooi dat je gewoon door oppervlakte vondsten, enkele zodanig mooie vondsten kunt doen.

Willem van den Bosch, werkgroep Archeologie

TE VOET DUR AASTEN (DEEL 3)

Verteld door **Piet Feijen**.

In de jaren 80 van de vorige eeuw wandelden leden van de Bond voor Ouderen onder leiding van hun voorzitter Piet Feijen, door Asten. Zij maakten een overzicht van Asten van ongeveer 1920 tot 1985. Velen van u zullen zich de mensen, hun beroepen en hun eigenaardigheden nog wel herinneren. Ook de behuizingen en straten van die tijd. Al is het nog niet zo lang geleden, er ligt hier misschien een taak tot navolging zodat ook het nageslacht aansluiting kan vinden met het huidige Asten. Van wat verloren ging en er bij kwam.

Vanuit "Den Driehoek" gaon we langs de karresporen dur 't mul zand Oostaaije opan. Ter hoogte waor naw het voetgangerstunnelke is, was toen het "Bösselke" van Piet Koolen, waor we efkus gaon zitten.

Roondum niks as heel kòòij ekker mi weinig opbrengst, mèr, as gè denkt dè hier nooit iets gebeurde, dan hedde gè het mis. Driekske van Lierop, ge wit wel, die daor achter in dè klèèn gedoentje woonde, lag mi zinne grond tigde die van de geminte, en umdè er van geminteweeyege nie veul toezicht op waar, teulde Driekske ieder jaor wel enkele veurkes bij. Ge begriipt dè di in al die jaore un hil lepke waar gewòrre. Diep in de tachtig rakte Driekske an de sukkel en den dokter moest kommen. Die kende Driekske nie, want hij was nog nooit ziek geweest. Toen den dokter efkus in den alkoof hâ gekeken, zi-tie dè ze bitter de pastoor konden laoten kommen, want dè 't wel af zò lopen mi Driekskes. De pastoor kwam en ging vur een

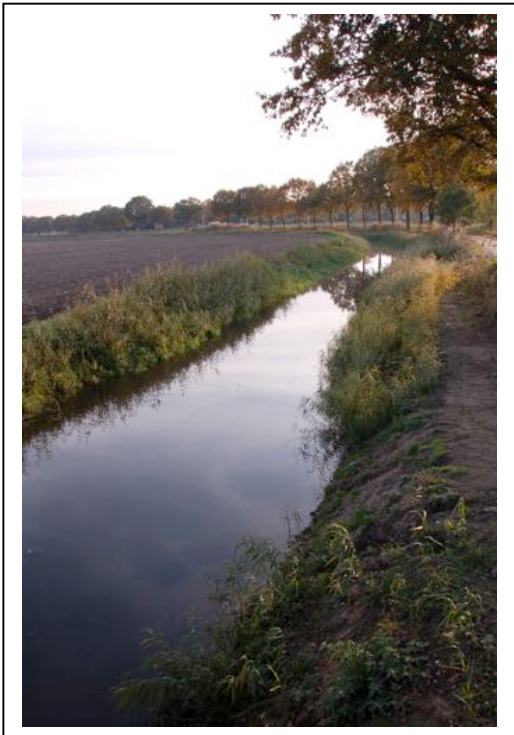
persoonlijk onderhoud nao Driekskes um hem vur te bereiden op het hiernamaals. Het groot huishauwen zaat in spanning in den vurherd de rozenkrans te prevelen en Peer, den oudsten zoon, prebeerde of ie iets kos heuren, of vadder iets zi van dè bijploegen, mèr hij verstond gin woord. De pastoor ging statig weg en zi, dè ze goe moesten bidden vur Driekskes ziel en zaligheid. Hij waar amper weg, of Peer zô us nao vadders gaon kieken, die daor mèr lag te wachten in den alkoof, krèk of ie al dood waar. Mèr toen Peer vroeg, of ie mi de pastoor over dè bijploegen hâ gepraot zi Driekske zachtjes: "Hawt wâ ge het, ik zal lijjen wa'k kan". Di waar 't lèeste wâ Driekske zi. 't Zal hendig allemaol in orde zijn geweest, want op 't bedprentje stond,....., dè vadder vur zin groot huishauwen hard hâ gewerkt, braaf gelèèfd hâ en zeker in den himmel zò kommen. De familie waar gereust en hi nog laang op die koije grond geboerd. Di waar 't waar verhaal van Janne en naw gaon we Oostaaije op. Rechts wônt Peer van de Mortel, links de Slaatse, Dien, Mieke, Tonnie en Hannes, zusters en bruurs, die nog wâ boerden vur hun plezier. Piet en Ciska Koolen woonden er in een klèin huiske tegenover. Latter hi Hannes Wijnen er 'n boerderij gebouwd, (naw Pietje van Helmond) De familie Wijnen woonden tegenover het huidige museum, mèr daor woonden toen Hanneke en Jan van den Eijnden, (Knolle Jan). Hanneke trouwde mi Jan Leenders en die bouwde 'n schòn boerenhuis. (Daor hebben wij het museum an over gehauwe, 't kost wel wâ centen mèr alla!).

In 't auw huiske rechts wa t'r nog sti, woonde Tinuske Janssen en daor tegenover de keinder Meulendijks, naw parkeerplats vur 't museum en de sportvelden. In de lèeste boerderij - groot en geheel mi pannen

gedekt- woonde Bert van Rees. Dè waar bij ons zo krek de

gewoonte nie, mèt dè kwam umdè 't een boerderij van de "Maatschappij van Welstand" waar. We kommen er nog meer tegen. Bert waar den irste grote hennenfokker en hennenhouwer in Aasten. Tiggeworrig wònt er in de aander gebouwen de familie Oudshoorn. We besluiten onze knik us an te sprèken en umdè 't nogal wèèrm is, gaon we nao een koel plekske an de Ao, waar in de "Grote Wiel" Pirke Verdonschot an 't snoeken is.

Onze knik waar goe gevuld mi boekweitstreuf mi spek in vèrekusvet gebakken en mi 'n scheel zwarte kauwe koffie waar dè 'n kunningsmaal. Komt daar tiggeworrig nog mèt us um in zo'n pannekoekenhuis! O zo! We stoppen un piepke Landmantabak uit Janusse lirren tabaksbuul en gaon rokend op Cilke Stevens an, die daar woonde mi zinnen zoon Marthé. Links wonen, mer nog nie zo lang, Frits Gerritsen en Jaantje van Dongen, daorvur de vrijgezel Groen. Ook dees

boerderij is afgebroken en herbouwd an de Veldweg, "de Veldman", zoon Hein boerde er, naw kleinzoon Frits. Bijzonder is, dè de familie Gerritsen altijd veul vur de Nederlandse Hervormde Gemeente gedaon hi. Hein hi zelfs meer dan 50 jaor het orgel gespeuld. We gaon efkus langs de aander boerderij van de Maatschappij, waar Hendrik van Honk boert en umdè ze tegenover bij Marinus Verhees, (de Wéver) roepen, dè de koffie bruin is, gaon we daar efkus binnen. Ge mut er nao raoje, wâ die vruuger vur 'n vak hâ? Ties vond de koffie blijkbaar nie goe genôg want al gauw stelde-ie veur um nao Pirke van Dijk te gao vur un brandewijntje mi suiker en um 'n beumke te kruisjassen. We gingen gèèr mee, dè sprikt. Janus en Ties verspeulden 't jassen, mèt mochten wel uitmaken, waar we de volgende keer hin zôn gao. Wel, zi Ties, in de Nachtegaal, op Vosselen en den Dijk ben ik goe gekèènd, laoten we daar mèt us hin gao, en ge het bij

ons de kòòst en 't èèten. Dus bij ons bijin kommen, hawdoe toe dè 't wir us is.

Wordt vervolgd

ALLE REGEN KOMT NIET ALTIJD VAN BOVEN

Dit jaar is het precies 50 jaar geleden dat in Someren de eerste beregeningsinstallatie in Nederland in gebruik werd genomen, de "Somerse Akkers". Een technisch hoogstandje dat ons nu niet meer zo zou aanspreken, maar dat toen een geweldige opsteker was voor de welvaart gaf, met name voor de boeren die klaagden over de droogte.

Het feit ging dan ook niet ongemerkt voorbij: een selecte groep van Ir's was naar Someren gekomen, en ook het eigen bovenkader, burgemeester Boerenkamp, pastoor van de Heuvel en Verberne van het NCB-bestuur, liet zich niet onbetuigd. Er schijnt zelden in Someren zoveel gespecht te zijn als bij die gelegenheid.

De directeur-generaal van de Landbouw liet het niet bij woorden maar stelde eigenhandig de motoren van de vier pomphuisjes in werking. Prompt begon het te regenen en barstte ook het Wilhelmus onder de toeschouwers los. Someren was weer eens op de kaart gezet en kon model staan voor andere gemeenten. Ir. Baars gaf een technische uiteenzetting over de werking van de installatie, wij citeren hem:

"De oppervlakte van het gebied bedraagt 115 ha. grond van 35 deelnemers. Het is verdeeld in vier blokken, met ieder een pompinstallatie, elk met een capaciteit van 60 m³ per uur. Er is een ondergronds buizensysteem en het water wordt door 2148 snelkop-pelingsbuizen vanuit de 60 hydranten betrokken. Door 96 sproeiers "regent" het op de akkers. Het water kan voor veedrenking ondergronds op druk gehouden worden. Bij te verwachten lichte nachtvorst wordt de regen ingeschakeld en zodoende wordt be-

vriezen voorkomen. Zo heeft men met vroege aardappelen al goede resultaten behaald. De grondeigenaren hebben de investering betaald. Van het verbruik en de resultaten worden statistieken bijgehouden om er lering uit te trekken.”

Het verslag zegt dat er daarna een rondrit was waarvan uitgerust werd bij Velings. Daar werd over water gepraat, maar wat men dronk was bepaald geen water.

Na veel wederzijdse dankwoorden en complimenten kreeg de heer Wijlaars, de voorzitter van de coöperatieve Beregeningsvereniging, het woord. Met een historisch overzicht dat we graag in zijn geheel weergeven.

Het historisch woord van de heer M. Wijlaars:

“Dames en heren, wij beleven vandaag een historische dag in de agrarische geschiedenis van Someren. Ik heb dan ook gemeend niet beter te kunnen doen dan U over die geschiedenis iets meer te vertellen. Hier op deze plaats weerspiegelt zich de vooruitgang van de mens in zijn cultuur vanaf het begin der bewoning van deze streek. De bewoning en het gebruik van deze gronden zijn oud, zeer oud zelfs. Vondsten in deze akkers gedaan, wijzen er op, dat deze hoge akkers, gelegen langs het Aa-dal, al bewoond werden plm. 10.000 jaar voor Christus. Natura Docet: de natuur leert het. De heer Eijsbouts, hoofd der school, heeft zich bijzonder verdienstelijk gemaakt door het verzamelen van oudheidkundige vondsten en deze samengebracht in ons gemeentemuseum. Gevonden stenen speerpunten e.d. uit dat eerste bewoningstijdperk liggen niet aan de oppervlakte, maar 1 à 2 meter diep. Waarschijnlijk waren deze eerste bewoners mensen, die hoofdzakelijk van de jacht leefden. Behalve deze vondsten uit de oudste steentijd, wijzen vondsten uit de middensteentijd, plm. 5.000 jaar voor Christus en uit de jongste steentijd, ook op een latere bewoning, terwijl vanaf de ijzertijd (rond 500 jaar voor Christus) alle perioden der geschiedenis nadien door schervenmateriaal en uitgestrekte urnenvelden hier konden worden aangetoond. Een viertal Romeinse putten in een straal van 50 meter wijzen heel zeker op een neder-

zetting omstreeks de tijd der geboorte van Christus. De hoge akkers, ten Oosten begrensd door veen (=Peel), vennen en moeras, werden noodgedwongen door de eerste landbouwende stammen hiervoor uitgekozen. Deze gronden zouden later de Kampen of Hoge Akkers worden. Het volgende is vermeldenswaard: Door de oude bedrijfsvorm in de landbouw, de "potstal", werd de grond in de nabijheid der boerderij z.g. gevlagd, d.w.z. de zode van het stukje wei aan de boerderij gelegen, werd samen met heide en ander strooisel in de potstal gebracht en daarna met de mest verder op de akkers gedeponerd. Na eeuwen zien we nu een beduidend hoogteverschil tussen de gronden bij de boerderij gelegen, de uitgeleegde akkers en de verderop gelegen akkergronden. Door deze niveau-verhoging en de latere ontginning van de peel, moeras en heide en de hiermee gepaard gaande ontwatering, is het grondwater op hoger gelegen akkers langzamerhand in de zomermaanden gedaald tot plm. 4 mtr. beneden het maaiveld. Het spreekt vanzelf, dat hierdoor en door de steeds hoger wordende eisen van onze moderne cultuurgewassen, de watervoorziening steeds weer een knelpunt in onze bedrijfsvoering werd. De verderop gelegen gronden in het Aa-dal leverden ook vroeger vrijwel uitsluitend de wei (het gras) voor deze streek. Dit kwam tot uiting toen omstreeks 1820 het graven van de Zuid-Willemsvaart door het Aa-dal, ter sprake kwam. Op 28 november 1822 werd door de schepenen van Someren een commissie gevormd om te proberen dat plan te verhinderen. Meerdere verzoekschriften werden gericht aan de heer Goudriaan, inspecteur-generaal van de Rijkswaterstaat en later nog de Koning, om het kanaal meer Oostelijk op de grens Asten-Someren te leggen of geheel Westelijk door Somenen - toen nog geheel woest - wat tevens een aanmerkelijke verkorting van het kanaal zou hebben betekend. Zeer typerend is de volgende merkwaardige zinsnede, die wij in een der protesten aantreffen. "Dat de vaart zal komen te lopen dwars door de beste weilanden van de gemeente en dat zeer veel percellen zullen worden doorsneden en afgesneden welk gemis het nadelige vooruitzicht heeft dat het gebrek aan weiland alhier, waar men zonder dezelve volstrekt geen vee kan houden, noodzakelijk

het verval van de landbouw tengevolge zal hebben. Want daar het vee ontbreekt, ontbreekt ook de mest en daar de mest ontbreekt, ontbreekt alles". De protesten hadden geen resultaat; het kanaal kwam. Grote stukken weiland gingen verloren of verzuurden. Later zijn de lagere gronden in ruilverkavelingsverband drooggelegd en herontgonnen in de z.g. ruilverkaveling "De Aa", voorheen 4413 percelen, thans 1384 percelen: in totaal groot 1978 ha.. Toch mogen wij heden zeggen, dat het graven van de Zuid-Willemsvaart zo omstreeks 130 jaar geleden een ramp is geweest voor zeer veel Somerense boerderijen door het verlies van vele goede gronden, maar vooral ook door het enorme tijdsverlies door omwegen en wachttijden aan bruggen en poorten. Het spreekt dan ook vanzelf, dat de beregeningsinstallatie, die wij heden in gebruik mogen stellen door de boeren - en in de toekomst nog meer - zal worden aanprezen om hun weilanden aan huis te maken. Ieder, die enigszins vertrouwd is met de landbouw, zal weten wat dit voor een boer betekent. Ook de Somerense Akker heeft een ruilverkaveling meegemaakt van totaal 400 ha. voorheen bestaande uit 1174 percelen, thans 387 percelen. Wij staan dus nu weer voor iets nieuws en "de boer ploegt voort". Mogen wij hopen, dat met Gods hulp deze beregening slaagt. Wij als coöperatie zullen onze medewerking verlenen door alle gegevens betreffende organisatie, beregening, opbrengsten e.d. , ten dienste te stellen van de autoriteiten die hier voor in aanmerking komen, opdat tevens dit werk eventueel navolging kan vinden op nog zoveel droogtegevoelige gronden in den lande, tot heil van onze landbouw en het Nederlandse volk."

EER HET VAT IN DUIGEN VALT

Wie iets van de romantiek van het dagelijks leven van weleer wil ervaren, moet zich in de oude beroepen verdiepen. Beroepen met nog echt Hollandse namen, duidelijk voor iedereen, en gerespecteerd.

Ton van Hoek verdiepte zich daarom in een van de meest aansprekende beroepen, dat van kuiper. Bij ons helaas zo goed als uitgestorven. Hij maakte daarbij gebruik van het boek “Eer het vat in duigen valt” van Eric Waelput, voorzitter van de culturele raad van Nevele bij Gent, en ook heemkundige. En ook van de gegevens die Hans van de Laarschot hem aanleverde over de Astense kuiperij. Wij hebben de tekst hier en daar iets moeten bekorten.

Eric Waelput zijn vader was kuiper, en ook in Asten is Kuiper een veel voorkomende naam. Of ook: Kuijpers, Kuypers, Cuypers, Cuperus of Kuperus. Het is het beroep van tonnen of vatenmaker en ook van haringpakker.

Ton geeft een uitgebreid overzicht van het aantal kuipers in Asten, oplopend van 3 in 1860 tot 15 in 1897, en daarna afnemend tot 2 in 1930. De bloeiperiode aan het eind van de 19^e eeuw houdt verband met het grote aantal (5) boterfabriekjes in Asten en omgeving. Daarnaast werden de kuipen ook in en om het huis gebruikt. Hier in Zuid-Nederland is de kuiper een verdwenen beroep, maar elders wordt nog volop gekuipt, met name in de wijnhandel. De rijping, vooral van cognac, is sterk van het vat afhankelijk.

Geschiedenis.

De kuiperij is niet van de ene op de andere dag uitgevonden, het kostte eeuwen van denkwerk en uitproberen. In de Bronstijd werden al kuipen gemaakt, met bronzen banden. De Romeinen zouden het overgenomen hebben van de Kelten en brachten hun wijn in tonnen naar onze gewesten. Karel de Grote kapittelde dat wijn voortaan niet meer in lederen zakken mocht bewaard blij-

ven, en in de meeste kloosters was dan ook een wijnkelder met kuiperij.

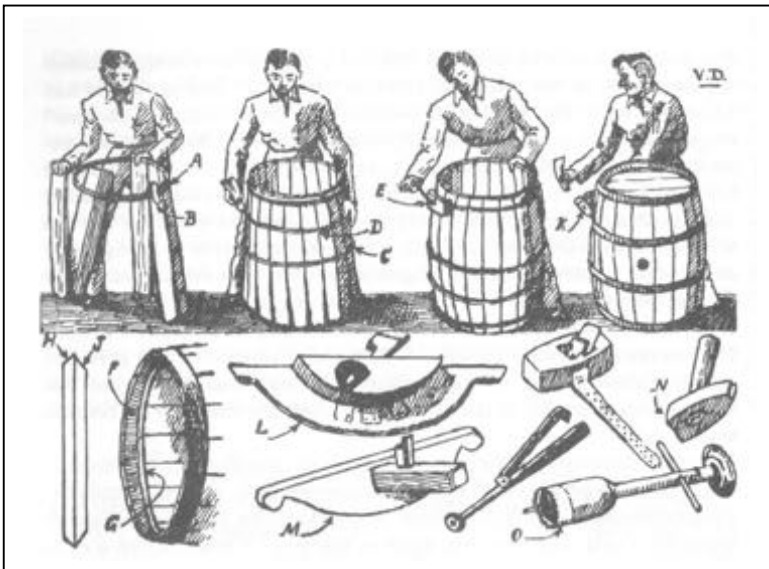
De kuipers hadden in de Middeleeuwen een sterke sociale positie, in gilden verenigd. Ook al omdat het heel vaardige soldaten waren, ze konden goed met het kloofmes omgaan ook al was er geen kuip in de buurt. Hun aanzien had ook te maken met het recht van pegelen, zij waren de beëdigde ijkmeesters van die

tijd, ze mochten herbergiers en handelaars controleren. Misschien ligt in dit woord wel de uitleg voor de pejoratieve (negatieve) betekenis van het woord kuiperij (intrige, geknoei). Pegelaars stonden weleens dicht bij de verleiding.

In de Nieuwe Tijd, na de ontdekking van Amerika en de opening van de Oosterse specerijmarkten, kwam er een ware goederenstroom op gang. Voor de verre tochten werden massa's tonnen opgeslagen in het ruim: eetwaren, drank, handelsproducten. Ze deden meestal ook dienst als ballast voor de schepen. Graan, huiden, kruiden, specerijen, reukwaren, rum, ... De lijst van de ingevoerde producten was ellenlang en voor dat alles had men de toenmalige container nodig: het vat. In de havens bloeiden de kuiperijen als nooit tevoren. En vergeten wij de plaatselijke bestaansmogelijkheid voor duizenden mensen langs de kusten van Noorwegen tot Portugal niet: de haringvangst.

Vanaf het midden van de 18de tot de 19de eeuw beleefde de economie een ware explosie. De industriële revolutie schopte de hele economische en maatschappelijke orde onderste boven: serie-werk, massaproductie. Handenarbeid moet meer en meer wijken voor de machines. Op het uithangbord van de kuiperijen in de havens verscheen het woord 'manufactuur' en de dorps-kuiper kondigde fier aan: *Mechanieke Kuiperij*. De landbouw floreerde, voor de zuivelproducten was er meer kuipwerk nodig, de wijn-

bouw in het Middellandse Zeegebied en de brouwerijen van bij ons hadden steeds meer vaten, tonnen en kuipen nodig. Het se-

riewerk zorgde voor standaardmaten in de kuiperij: het biervat, inpakvat, whiskyvat, olievat, wijnvat kregen een vaste grootte en inhoud.

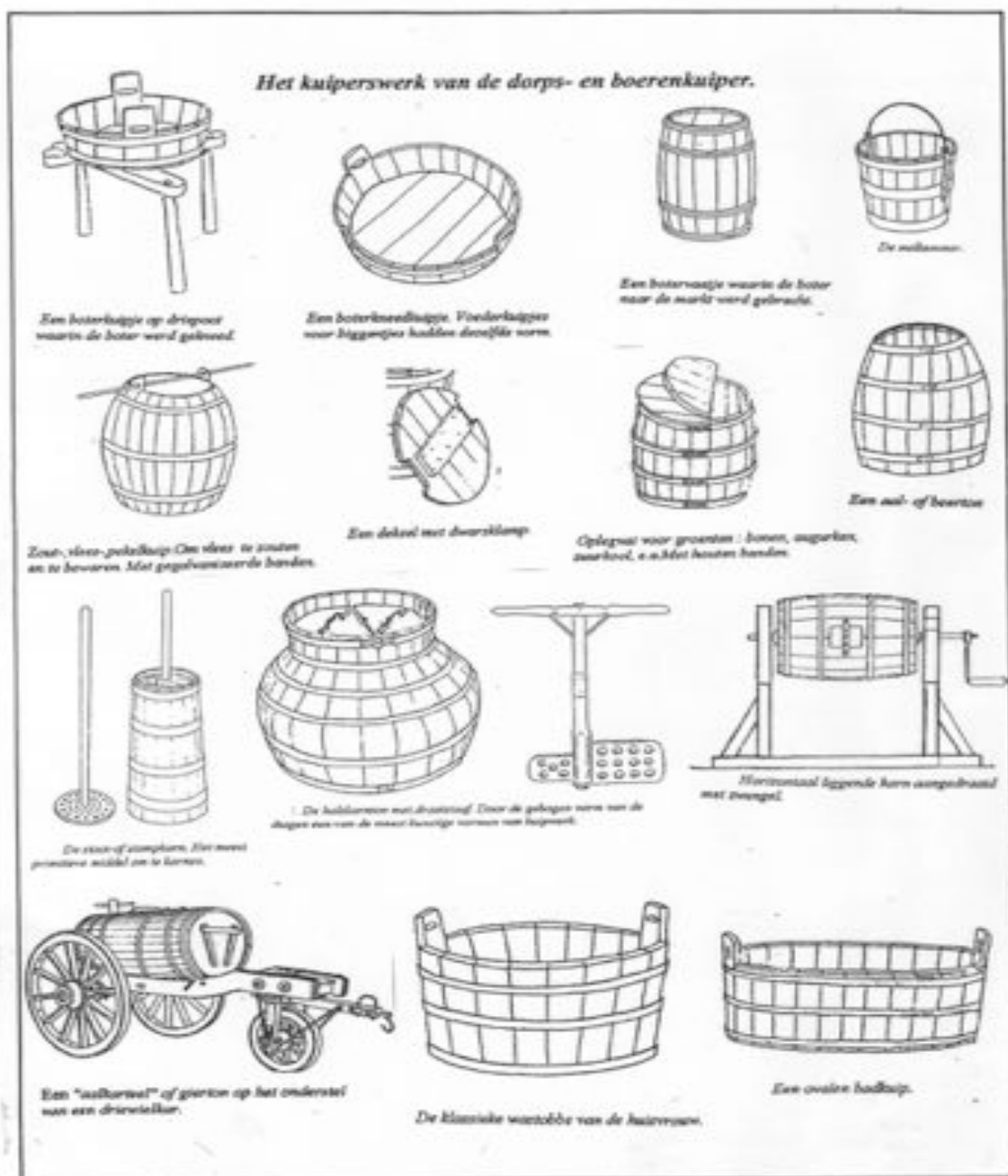
Zoals in talrijke andere beroepen, ontwikkelden zich in het kuipersbe-

roep ook specialisaties: zo zijn wij gaan spreken over de *witwerker* die allerlei pakvaten en huishoudelijk kuipwerk maakte uit licht en wit hout; de *natwerker* die werkte voor inleg- en conserverindustrie; de *dichtwerker* voor de wijn, het bier en andere spiritualia; de *grootwerker* voor de foeders, de liggende en staande mastodonten van 20.000 tot 1.000.000 liter (Caves Byrrh in Thuir, Frankrijk) en niet in het minst de *dorps-* en *boerenkuiper*, de alleskunner onder de kuipers.

Een *zwartwerker* zal er ook wel ergens tussen gelopen hebben... De kuiperij ging nog crescendo tot aan Wereldoorlog I. Dan kwam de *ferblanterie*, (des objets en fer blanc), het koudwalsen van zachte staalplaat, met bijhorende galvanisatietechnieken. Het metalen vat was geboren.

De genadeslag kwam er na Wereldoorlog II: toepassing van de nieuwe kunststoffen en het roestvrij staal verdringen vele houten kuipersproducten; denken wij maar aan de industriële opleggerijen en het huishoudelijk opleggen. De conserverindustrie is daarvoor in de plaats gekomen. Duizenden vaten in de opleggerijen worden ontmanteld en opgestookt. De scheikundige nijverheid steekt een handje toe met allerlei nieuwe procedés en bewaarmiddelen. Wettelijke voorschriften betreffende volksgezondheid

en hygiëne brengen de melk, boter en kaasproductie van de boerderij naar de melkerij, enz. De moderne koeltechnieken hebben dan de laatste slag aan de kuiperij toegediend. Eetwaren, vooral groenten en fruit gingen vroeger in de pekels of op siroop. Nu vriest de verbruiker zelf zijn groenten in.

Niet alle hout is kuipershout

De belangrijkste grondstof voor de kuiper is het hout. Kuipers moesten daarom ook goede houtkenners zijn, want niet alle hout

is kuipershout. Daarom gingen ze meestal zelf op zoek naar goede kuipersbomen. Vroeger werd het meeste hout op de stam gekocht: in de bossen van de plaatselijke kasteelheer of op de jaarlijkse herfstverkoop van bomen in de verdere afgelegen Ardeense wouden. Ondernemende kuipers aarzelden zelfs niet in de wouden van Duitsland, Frankrijk, Bosnië en nog verder op zoek te gaan naar het betere (eiken)hout. Het kwam er voor de kuiper op aan een gezonde en bruikbare boom te kiezen en meestal stond hij hiervoor niet op de eerste rij om zijn keuze te maken. De meubelmaker en de bouwondernemer konden een hogere prijs betalen en waren meestal met de mooiste stammen weg. De kuiper moest bij de aankoop ook zijn rekening maken: hoeveel bruikbare kubieke meter zit er in de stam. Dit vereiste enige ervaring en voor het opmeten en schatten had hij wel enkele trucs. Aan de rand van het bos vonden wij meestal ook de houtzagerij. Boomvellers, werkers met de grote zaag en zware bijl. Met mallejans werden de zware stammen, onder fors gevloek, door de voermannen uit het bos gesleept. Ook vonden wij er de ontschorsers, de houtknievers, lattenknievers, bezembinders, houtafvalverkopers, andere vrijbuiters en een enkele boskabouter...

Heel wat soorten hout konden in de kuiperij worden gebruikt naargelang de aard van het product. Wijn en andere alcoholische dranken krijgen hun *bouquet* in wisselwerking met het looizuur (tannine) dat voornamelijk in eikenhout aanwezig was. Moeder de huisvrouw heeft niets aan dat looizuur, dat haar was zou kleuren en daarom gebruikt de kuiper voor haar without. Wijnvaten hebben liefst een lange levenstermijn, terwijl de meeste pakvaten slechts eenmalig worden gebruikt. Dit alles (en nog veel meer) bepaalt de houtkeuze van de kuiper.

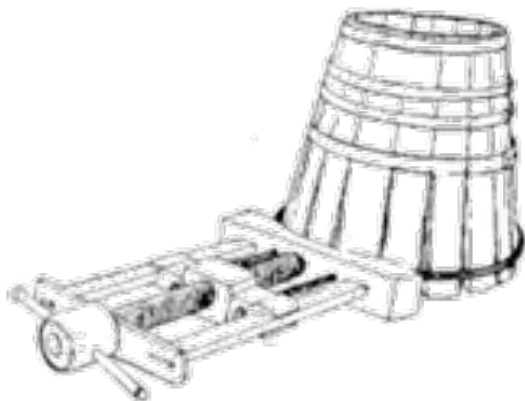
De kuipersbomen worden naar de zagerij of bij de klover gebracht. Eikenhout dat het duighout moet leveren wordt nog altijd gekloofd. Bij het kloven volgt de snede de natuurlijke houtkanalen en vermijdt dat er lekken ontstaan. Dat is niet de meest economische manier van werken: men heeft van 50 tot 80% houtver-

lies. Het gezaagde of gekloofde hout wordt dan gestapeld en heeft een droogtijd die kan uitlopen tot drie jaar.

Het maken van een vat

Het eenvoudigste kuipwerk is het maken van een kuipje waarvan de duigen (dat zijn de planken van de wand) onverbogen zijn en op de kop even breed als onderaan. Iets moeilijker blijkt het conisch kuipje waar de bovendoormeter verschilt van de onderdoormeter. De ‘enige’ moeilijkheid voor beide kuipvormen is het bewerken van de zijkanten van de duigen. Die moeten schuin gezet worden om samengesteld een cirkel te vormen. Voor een vat komt er nog een dimensie bij: het geven van de buikvorm. De buik heeft meer volume. Dus moeten de duigen in het midden breder zijn. Na het uithalen van de binnenkant en het rondzetten aan de buitenkant krijgen de zijkanten hun beurt: de schuinte bij het middendeel is minder groot dan de schuinte aan de boven en onderkant. Deze bewerking is alles bepalend voor het kuipwerk. Loopt er hier iets mis, dan is het kuipwerk waardeloos. Een tafel, bed, stoel met een foutje blijft een tafel, bed, stoel, maar van een vat dat lekt mag men brandhout maken. Wat nu berekend wordt met de computer deed de kuiper vroeger zonder hulpmiddelen alleen met *Augenmass* zeiden de Duitsers: de maat nemen met de ogen.

De meest gestelde vraag hierbij is: hoe krijgt men nu een vat dicht? De ‘gefattoeneerde’ duigen worden in spreidstand in een cirkel opgesteld en met enkele metalen slagbanden samengehouden. Binnenin deze duigenkrans wordt een vuurtje gestookt en men bevochtigt ondertussen de buitenwand. De bedoeling is het hout soepel te maken. Door het aankloppen van steeds nieuwe banden van kleinere maat probeert men de openstaande duigen bij elkaar te krijgen.

Hiervoor gebruikt men ook wel een vijzel of windas waarbij men een kabel rond de romp legt en deze aandraait. Zo krijgt men de

vorm van het vat. Met het opkuisen van de buiten- en binnenwand en het aanbrengen van de bodems en de definitieve banden maakt men het vat af.

Er wordt wel eens beweerd dat de kuiper de meest technische ambachtsman onder de houtbewerkers is. We hebben al gewezen op de nauwkeurigheid bij het fatsoeneren van de duigen, maar de volgende stelling zal zeker de wenkbrauwen doen fronsen: banden zijn er niet nodig om een goed gemaakt kuipwerk dicht te houden. De ultieme meesterproef bij een leerling-gezel in de middeleeuwse kuipersgilde bestond erin het vat van zijn banden te ontdoen en het over de straatstenen te laten rollen! De spanning tussen de duigen houdt het vat samen. Vergelijk met de rondboog bij Romaanse bouwwerken.

Erik Waelput vindt dat het beroep van kuiper in België wordt onderschat, in Frankrijk spreken ze met enige eerbied over “ebenistes du vin”. En er is volgens Erik niemand die meer eer bewezen heeft aan de kuiper dan Robinson Crusoe. Alles lukte hem behalve het maken van een ton.

Ingezonden door Ton van Hoek en bewerkt door Gerard ten Thije

VERHAAL OP RIJM VAN WIM BERKERS

WIR EFKES KEIND....!!! Door Wim Berkers, deel 3

An de Kindshèjdoptocht di ik 's mee as zoeaaf,
lekker slibbere vur 't huis in de graaf.

De familie Doorsnee, Moeders wil is Wet en Avro's-bonte-
dinsdagavond-trein,
saame luistere nâo 'n hoorspel, wà kôs er môjer zijn? Appel-
schééfkes honge an 'n tààwke in de zóón te dreuge,
onze vadder waar me toch stèèrk, die kôs ijzer mi zin bloote
hàànd beuge.

Op 't Klôstereind wônde Ome Jan schuin tiggenvoer "Schèl Ad-
je",

"de Poéwperd" hà drier bruurs mèènde wèj...: Wònnie, Pééng en
Matje.

Róónd-um 't kedaaverheuske waar 't dik 'n groote rààwàzzie,
in de winter aate we veul spruitjes, boeremoes en wortele-
petàzzie.

Waare we wà àn 't dômeneere moes de klènste 't dik besniéjte,
naô 'n uurke waare de knappers op, kôsse we nie mir schièjte.

Van 'n schoerende bôks krigde op den duur den blikhèrs,
vuulde ge oew èjge nie goe, zààt er dik alleen 'n scheet dwèrs.

Wà was òk wir "hôt" en ... wà was "hààr"...?

nen bolderwaage ààw-ijzer verkôchte we an die van Schaffelaar.

Mi 'n buske, 'n vèrrekesblaôs en 'n rietje màkte we ne rommels-
pot,

'n gekôkt èjke hà ik 't liefst nog 'n bietje lot.

'n Lèpke stof van Truij Hölskes, 'n par onderbôkse vur niks van
Rinie Grein,

't waar nie altijd 'n straf um èrrem te zijn.

Vif-pudding, rijstenbrèj, mölk en krintepap,

de irste vèf jaôr kôs ik nie zonder minne zoebellap.

Ons moeder spaarde toen der tijd al Douwe-Egberts-punten,
ge hàd nog hället cente en vièrkante zinke munte.

De paôters van Scheut kwaame nivve de durre schôje,
krigde ge mèr één prentje dan trofte ge ne kôje.
Zò mée en dan kôcht onze vadder frèjdes nen bukkum,
ik hà zoo 'n eind geschoeffeld, mèr nie alleen de plukkum.
As we woonwaages àn zaage kômme din we de durre op slot, on-
der elk bed stônd er ne witte of ne gebloemde pispot.
Ieder jaôr waar der 'n openluchtspel in de Schietbaanse bøsse,
vurdè 't pèrd de stal op kôs moeste ge 't goè rosse.
'n Dooj ekster an 'n tàwke um de vôggels van de plak te haawe,
we vóochte er dik um wie d'r de schenk af munde knààwe.

Biddende vrouw

Foto: Chris Warnar

De kachel stôkte we mi slam, èrkoole en brikette,
 'n lippelke meer Buisman as ge stèrreke koffie wô'd zette.
 Vur dè ge ne schöplippel putwätter kôst drinke,
 moeste ge den drebbik èfkes goé laôte bezinke.
 De stoelematter, de kittellapper en de schirresliep,
 naô de bôrst waar 't tijd vur de fiep.
 'n Par hennevirre, 'n haawtje, 'n niggelke en ge kóost vöggelpik-
 ke,
 in de bosse stikte 't van de blindàzzerikke.
 Ne vliéger màkte we van krantepepier, tàaw en 'n par deun lètjes,
 tigde ôrpijn hielepe in slàaj-òllie gesopte wètjes.
 Mi onze vadder ginge we visse in 't Deurne's knaal,
 Piet Manders knipte één model: op 'n kuifke naô ... kaal.
 Ge moest neuchter zijn um te kemuunnie te meuge gaô,
 Wèj din nôjt niks, mèr han 't toch altijd gedaô !!!
 Voetballe tigde àànder schoole din we op 't Patersvèldje,
 op den borsrok droege we 'gewèjde medàllie an 'n spèldje.
 Losse schruufkes en vèjfduimers hâlde we bèj "Den Dub",
 "Den Duuw" waar vur ons 'n sôrtement: "Lèèj-schuppe-clup".
 In den ôkstèjd hielepe we de boere mi kôrre bèjne,
 ge riéjpt Antônus an às ge iets nie kôst vèjne.
 Onze vadder spaarde haawt, króòm spijkers en verroeste draôd,
 'n versleete hemd di 't nog 'n hortje goé as poetstôd.
 Ertsoep waar gin èrtsoep zonder ne vèrrekespoot,
 de lekkerste onje-klonje waar die van Boldoot.
 Vur vijftien cent nen dubbeldikke ijsco van Jamin,
 sôtteres 'n teilke wèrrum watter en één vur één d'r in.
 Jantje Kersten viét veul borreltjes en vente mi törf,
 de schônste vöggel in de bosse waar de martkôrf.
 Bèj Annie Vaalman hâlde we zàllef, poeiers en pille,
 tigenoover de kèrrek verkôcht Toon van Hoek al brille.
 Bèj kôj punte vur gedrag en vlijt hadde ge de pôppe an 't danse,
 mi kôrrebloeme slinterde we de schônste kranse.
 Ne verwèjde bal vlôg haôst altijd dur de ruite,
 tigde den dunne àate we 'n par dreug beschuite.
 As zwarte Piet mi de ketting rammelde hàn we èfkes foep,

d'r worde wà scheete gelaôte nâo 'n goei börd bônsoep.
Op 'n laôg mutserd boûwde de boere hun kôrremijt,
viel d'r 'n bildje kepot, hân we wir wèkelàng krijt.
Ge hâd spierballe nôddig um pèlpuiste te kleuve,
ne pôsvôggel die sjeklaade èjkes li, dè waar pas geleuve.
Bij Pietje van Kimmenade krigge we dik 'n schééfke wôrst,
van ons moeder 'n glèske kakouw vur de lekkeren dôrst.
Mi de zèjkörf worde graszaôd en kalie gezèjd,
mi 'n goé gehaarde zèjs de slôtkante gemèjd.
'n Slecht, ne voégspijker en 'n truifel,
as we thuis de mis din diende de sprèj as kesuifel,
Op den doéwl schootte ze mi ne lattenboog en haawte pijle,
de tàànd van den bosduuvel moeste bèjtijds goé vijle.
In alle cefees worde de kermis àngezi dur de Schut,
naô 't ète krig onze vadder altijd efkes nen dut.
In Aaste worde vruuger elk jaôr 'n klóógt keinder gebôrre,
ôk ik waar den aawtste van ààcht " kort-ôrre".
Won onze vadder bèj "Linke's " mi buggele braôcht ie 'n par
reepe kwatta mee,
ons moeder sopte gèr 'n speklôssiemènneke in den thee.
Mi nen aawe haawte meule worde 'n hèffelke koffiebône ge-
maale,
bèj Has van Bruussel ginge we elken dag 'n kènneke rômmè
haale.
Spinàzzie en rijstepap àat ik mi hil lààng tàànd,
ne kéér wà làche in de kèrrek waar al groote schàànd.
Ne nözzik, ne pôffer en ne sondusse scholk,
'n mesjèsterse bôks en 'n gestripte boezeroen vur 't mànsvolk.
Um van nen tak 'n visroei te maake hà'k 'n kneip bèj me,
vurdè ge bèj Simons op de foto gíngt moeste ge oew haôr netjes
kèjme.
De vurste stuul in de kèrrek waare verpààcht an 't "Groot" ,
in tórrep zaagde ge hier en daôr al ne verwèjde petty-coat.
Wordt vervolgd voor de Anhauwers.

HET VAN BUSSEL BOEK

Het is misschien een stukje nostalgie, maar boeken over genealogie krijgen steeds meer aandacht. Zeker als ze op eigen bodem geworteld zijn. Met veel verwachting zien we dan ook uit naar het boek over de familie van Bussel dat in maart 2010 gepubliceerd gaat worden. Astenser kan het niet. Hans van de Laarschot heeft via een korte introductie al moeite gedaan om dit boek onder de aandacht te brengen. Wij vatten deze introductie samen voor de Vonder, met name voor de Astensen leden.

Van Bussel is de meest voorkomende naam in Asten, buiten Asten weinig gehoord. Zij vindt haar oorsprong in het gehucht Bussel, van Asten komend rechts van de Dijkstraat, halverwege Lierop. Daar had Daniel Willemszoon van den Eynde in 1531 een hoeve. Later werden de bewoners ook van Bussel geheten, de naam van het gehucht..

In de inleiding van het boek over van Bussel geeft P.C. van Koningsbrugge aan dat het goed Bussel door **aankoop** is verkregen, en niet door vererving. Dit tot opluchting van de van Bussels die bij geruchte hadden vernomen dat het talrijke geslacht van Bussel zou afstammen van pastoor Willem van Hersel, of misschien is zo'n dartele pastoor ook nog wel interessant in de familie. Willem van Hersel zou namelijk een van de pastoors geweest zijn die rond 1600 in Asten en Lierop in functie waren. Met een vruchtbare nevenfunctie als "familievader", hij verwekte vijf zonen die later ieder een deel van het goed Bussel kregen.

Later, in 1531, kocht dus van den Eynde, die overigens niets met pastoor Willem van Hersel te maken had, het goed van Bussel. De nakomelingen van deze Daniel Willemszoon van den Eynde gaan zich van Bussel noemen, "**zo beschouwd is hij de stamvader van de Van Bussels**".

Deze zeer omvangrijke stamboom is zorgvuldig met medewerking van vele families uitgewerkt en wordt in maart gepubliceerd.

Hiermee nauw verbonden is de geschiedenis van de **hoeve de Hulterman in Asten**, waar Jan van Laarhoven tot 1978 de laatste pachter was. Lang voor hem, in 1657, werd de Hulterman verpacht aan Cornelis Dielis Tielen.

Cornelis Jelissen Thielen, geboren 1610, trouwde met Catharina Slaets, en had vier kinderen:

1. Hendrik Cornelissen geboren ca 1637
2. Jan Cornelissen geboren ca 1645
3. C.Henrica Cornelissen geboren 5-2-1649
4. Henrica Cornelissen

Deze Cornelis (Jelis) Thielen woonde eerder ook op Bussel, volgens de volgende passage uit het Rechtelijk Archief Asten Asten RA 77 fol. 75vo 17-01-1651?

Mr. Godefridus van Bussel, verkoopt aan Mr. Hanrick van Bussel, te Lyerop, zijn neef, al zijn goederen, t.w.: - huis, schuur, land en groes - te Bussel en zoals Symon van Bussel, zijn vader, deze gekocht heeft van Huybert Jan Diepenbeecx en in gebruik zijn bij Cornelis Dielis Thielen.

Belast met: 9 st./jr cijns aan de Heer van Asten.

- 3 mud rogge/jr -Astense maat - uit een meerdere rente van 9 mud/jr aan de fundatie "van die van Berckell".- / 9,-/jr, uit een meerdere rente van / 27,-/jr, aan de Predicheren.

- / 3,-/jr, uit meerdere rente, van / 9,-/jr aan de Arme Bagijntiens, op den Bagijnhoff, te 's Bosch.

“Hoeve de Hulterman” en de families van Bussel

Twee bekende stamvaders van Bussel als pachter van kasteelboerderij “de Hulterman”:

In 1657 Cornelis Dielis Tielen, (van Bussel Zie AII.2) genoemd als pachter,

In 1687 tot 1733 zal Frans Goorts van Bussel en verdere families Slaats van Bussel tot 1831 genoemd gaan worden.

*“Hoeve de Hulterman” (1944), vanuit een schildering (1978) van Ton Wouda, Helmond
Foto ter beschikking gesteld door de familie, J. van Laarhoven te Asten*

*Deze hoeve werd ook wel de Wolfsberg genoemd.
Met uitzondering van de voorburg maakte deze hoeve het langste deel uit van het bezit van de heren van Asten. Ze is in de loop van de tijd onder verschillende namen bekend. Zo werd in 1608 bij de aankoop gesproken van “ een huyslinge, hof, hofstad ende erffnisse daerbij ende aengelegen geheyten de Schildeemeer” Een jaar later werd ze omschreven als gelegen “op de zijde van de Aa na der kerke ter platetse genoemd de Wolfsberch”, En in het begin van de negentiende eeuw werd ze nu eens de Hulterman dan weer het Groenewoud genoemd.*

In het midden van de zeventiende eeuw bestond het goed uit “het huys ende de schuyr en een koeiestal, en een eeuw later hoorde er ook nog een schaapskooi bij. Oppervlakte grond, van nog geen 4 ha. ca. 1630 tot ruim 17 ha. in 1900.

In 1751 bij een “uit de hand gelopen woordenwisseling” sloeg een van hun knechten Nol Peter Sluyters, die als schaapherder rondtrok, een andere schaapherder Antoni Jansz. Verreyt dood, tijdens het beweiden van hun kudden. (Uit geschiedenis van de Heerlijkheid Asten)

6.6

Na 1687 ging de pacht over op Frans Goorts, en die werd toen Goorts van Bussel genoemd.

Frans Goorts werd geboren op 9-12-1659 en overleed op 9 januari 1733. Hij was de zoon van Godefridus van Bussel en Anna Philippi en trouwde met Anna Janse.

Kinderen

Kinderen uit dit huwelijk:

<i>Naam</i>	<i>geboren</i>	<i>plaats</i>	<i>opmerkingen</i>
1. Johannes	05-09-1686	Asten	zie 7.8
2. Petrus	25-12-1687	Asten	
3. Francisca	31-08-1691	Asten	zie 6.6.a
4. Godefrida	13-08-1693	Asten	
5. Godefridus	05-07-1695	Asten	zie 7.9
6. Anna	07-12-1697	Asten	zie 6.6.b

Frans Goorts van Bussel deed op zijn beurt in 1733 de pacht over aan de schoonzoon Mathijs Jansen Slaets die met zijn jongste dochter Anna getrouwd was.

Anna kreeg vijf kinderen.

De familie Slaats zou nog vijf generaties pachter blijven.

Petrus Slaats, geboren	1724 Asten
Anna M. Slaats, geboren	1728 Asten
Elisabetha Slaats, geboren	1730 Asten
Elisabeth Slaats, geboren	1732 Asten
Francis Slaats, geboren	1735 Asten

Het kadasterkaartje toont de ligging van “Hoeve de Hulterman” Vanaf 1986 werd dat de nieuwbouwwijk “de Hulterman”. Het boek zal uiteraard uitgebreid ingaan op de verbondenheid van de hoeve met de familie van Bussel, Aanbevolen!

Met dank aan Gerard ten Thije, voor deze heemkundige bewerking, van Piet Aarts.

OUD GOUD

Roken

Zomer 4 juli 1890 Ingezonden Courant de Zuid-Willemsvaart

Gepasseerden Zondag gaf het Rookgezelschap onder de zinspreuk “Einderwelvaren” gevestigd bij den heer W. van de Voort in het Eind, voor de gezelschappen dier gemeente een concours zoals er tot heden door dit gezelschap nog geen werd gegeven. Om 3 uren vergaderden de uitgenoodigde gezelschappen om aan den wedstrijd deel te nemen. Om 4 uren werd het reglement van orde voorgelezen door den geachten commissaris den heer J. van Oorscot en onmiddellijk na de lezing werd er een aanvang gemaakt, wie met 6 rookers in den kortsten tijd een pakje tabak van 10 cent oprookte. Den 1ste prijs werd behaald door de “Old Smokers” in 33 minuten. De 2de prijs “Einderwelvaren” in 36 minuten en de 3de prijs “Rokers Cornelis” in 39 minuten. Na afloop van den wedstrijd werden de prijzen onder eene hartelijke toespraak door de heer van Oorscot aan de overwinnaars uitgereikt. Het eereteeken werd behaald door den heer W. van de Voort van het gezelschap “Einderwelvaren”. Verder brachten de gezelschappen den namiddag onder het drinken van menig glaasje schuimend gerstenat door, waarvoor brouwer Van den Boer goed had gezorgd, en een ieder wel gezind huiswaards keerde. D.R.

Woensdag 6 febr. 1895 Courant de Zuid-Willemsvaart
Lierop 4 febr.

Het zal menigeen nog versch in het geheugen liggen, dat den 9^e november van ’t afgelopen jaar alhier een drama werd afgespeeld, waarin de 16 jarige dochter van G. de treurige rol vervulde. Dat meisje werd op brutale wijze door list mede uit de ouderlijke woning getround en ontvoerd. Door de ijverige bemoeiingen der marchaussee’s werd den ontvoerder te Turnhout gevat en achter slot en grendel gebracht. Thans nadert de tijd met rasse schreden,

dat de bedrijver van dat feit, zekere Tits, Antwerpenaar van geboorte, zich voor de justitie zal te verantwoorden hebben, wijl deze zaak op 16 febr. e.k. voor de rechtbank in eersten aanleg te Turnhout zal worden behandeld.

Van de redactie

Op 9 september hebben Piet Aarts (mede redactielid) en zijn vrouw An van Bussel, samen met hun talrijk nageslacht (6 kinderen en veel kleinkinderen) hun 50-jarig huwelijksfeest gevierd. De redactie wil hun hiermee van harte gelukwensen in de hoop, dat ze nog vele jaren in goede gezondheid van hun samenzijn zullen genieten.

Met zo'n achterban kan Piet naar wij hopen nog een hele tijd, zoals hij reeds lange tijd gedaan heeft, zijn gewaardeerde bijdrage aan de samenstelling van De Vonder geven.

Naast zijn persoonlijke creativiteit kan Piet als oud-wethouder en zelfstandig ondernemer, als geboren en getogen Heusdenaar rijkelijk putten uit een bron aan informatie, hetgeen steeds met de nodige discretie gedaan wordt.

Piet en An nog vele jaren samen in goede gezondheid.

NACHTVLUCHT OVER DE PEEL.

De laatste missie van Lancaster ND873, april 1944

Een uitgave in samenwerking met de Stichting Geschiedschrijving Asten

Net teruggekeerd van een lange en vermoeiende missie naar Karlsruhe in het zuiden van Duitsland stuurt Roy Laybourne, vliegenier bij de RAF, een korte brief aan zijn zus en haar man. Hij eindigt met de woorden: 'Ik moet er helaas weer vandoor. *The show must go on.*' Twee dagen later, op 27 april 1944, kwam aan zijn jonge leven plotseling een eind. De Lancaster waarin hij als boordwerktuigkundige vloog, stortte na een bombardement op Essen neer bij de Astense Aa, op de grens van de gemeente Asten en Deurne. Geen van de zeven bemanningsleden overleefde deze crash. 62 jaar later, in 2006, werd bij de Astense Aa een monument geplaatst voor de omgekomen bemanning van de Lancaster ND873. Dat monument vormde de aanzet tot het schrijven van dit boek en het onderzoek dat daaraan vooraf ging.

Nachtvlicht over de Peel. De laatste missie van Lancaster ND873, april 1944 vertelt het verhaal van een vliegtuigcrash, maar bovenal gaat dit boek over de zeven bemanningsleden die daarbij de dood vonden

Nachtvlicht over de Peel. De laatste missie van Lancaster ND873, april 1944 door Theo van de Mortel, 17 x 24 cm., 96 blz., genaaid gebrocheerd, ISBN 978 90 5345 374 2, rijk geïllustreerd in kleur en zwart-wit, 14,95 euro.

Het boek is verkrijgbaar via de boekhandel en via www.matrijs.com.

VRIENDEN VAN HEEMKUNDEKRING DE VONDER

Acfis Business Centrum, Ter Hofstadlaan 75, Someren
Acker A.B.J. Hr. en Mevr. , Hombroeckstraat 1, Asten
Berkers G., Zonneweg 1, Someren
Bos ETB, Directie, Trasweg 5, Someren-Eind
Cortooms Verberne Bouw-Timmerbedrijf, Molenakkers 5, Asten
Driessen Bouwbedrijf, Postbus 90, 5720 AB Asten
Frank van Stekelenburg Assurantiën, Hofstraat 25, Asten
Fysiotherapie Campanula, Floralaan 22, Asten
Gianotten Adviesburo, Witvrouwenbergweg 8h, Someren.
Wil Hoebergen, Belastingadviesgroep Asten, Julianastraat 2, Asten
Isobouw Systems BV, Kanaalstraat 107, Someren.
Notaris Kessels, Wilhelminastraat 30-32, Asten
Larco Conserven Someren, Industrielaan 10, Someren..
Leenen Someren Beheer bv, Dr. Einattenlaan 28, 5711AW Someren
Wil en Toos Leenen, Floreffestr.109, 5711 AC Someren
Garage Linden, Ter Hofstadlaan 140, Someren.
Beheermij van der Loo, Markt 10, Asten. (Postbus 13, 5720 AA)
Schildersbedrijf Looymans, Hoornmanstraat 1, 5711 EZ Someren
Makelaar Strijbosch, Hofstraat 24, Asten
Smits Bouwbedrijf b.v., Dorser 2, Someren
Steyns E.B., Winkelstraat 9, Someren
Van Kaam Netwerk, Postbus 111, Someren
Hr en Mevr. Wijnen, Speelheuvelstraat 41, Someren
Hr. en Mevr. de Wit, Speelheuvelplein 4, Someren
Hr. en Mevr. v.d. Zanden, Jan v.d. Diesduncstraat 17, Asten

Dankzij de Vrienden en donaties van het Jan van der Loo Fonds, Rabobank Peelland en ONA heeft de Heemkundekring interessante projecten kunnen uitvoeren.

Vrienden van de Heemkundekring maken onze activiteiten mogelijk.
Hebt u interesse ? Info: bestuur Heemkundekring De Vonder (zie pag.2)